

Maranathakerk 28 sept 2025 Amos 6:1-10 Lucas 16:19-31

Gemeente van Jezus Christus,

met Lazarus komt het goed. Met de rijke man loopt het slecht af. Hoe het verder met de vijf broers zal gaan zullen we nooit weten, maar het ziet er niet best uit.

Een open eind, met weinig hoop op verandering ten goede. Pas als de rijke man dood is ziet hij de dan onverbiddelijke kloof, een kloof die hoogstwaarschijnlijk ook in het leven van zijn vijf broers niet zal worden gedicht.

Van deze blik in de eeuwigheid gaat weinig vreugde uit. Geen weg terug, te laat, het is te laat.

Met Lazarus komt het helemaal goed. Maar een volmaakt gelukkig einde is het niet.

Hoe fijn is het voor wie aan Abrahams borst, aan de eeuwige tafel, de tafel van overvloed, mag aanliggen, als je ook voor eeuwig het kermen van de rijken moet horen, de man in het vuur die pijn lijdt moet zien, in zijn nu omgekeerde lot.

Voor eeuwig heeft de arme Lazarus aan het langste eind getrokken, de rijke krijgt voor eeuwig zijn verdiende loon.

Voor zover we rancuneus zijn aangelegd kunnen we zeggen: jammer dan voor die rijke, pech, had hij maar een beter leven moeten leiden. De rijke man had er geen enkele moeite mee het lijden van Lazarus te verdragen, dan moet hij nu ook maar zien dat hij het met zijn eigen lijden uithoudt.

En nu maar hopen dat dit verhaal mensen voldoende schrik aanjaagt om iets aan hun aardse leven te verbeteren.

De kerk heeft haar best gedaan. Het vuur is opgestookt, de helse voorstellingen aangevuld, de kloof tussen hemel en hel zo groot mogelijk gemaakt. Lelijk gezegd: hoe banger de mensen hoe trouwer aan de kerk. Maar liever wil ik nu zeggen: er heeft ook wel degelijk oprechte boeteprediking plaatsgevonden, in de hoop dat er iets zou veranderen, ten goede, in het mensonterend lot van de armen. De vraag is: heeft het geholpen?

Het iconische verhaal van de rijke man en de arme Lazarus geeft een rijkdom aan beelden, over de verhouding tussen mensen in dit leven, maar ook ná dit leven. Dat eeuwige vuur waarin mensen na dit leven de straf krijgen die ze in dit leven konden ontlopen, de arme die in het leven hierna in veelvoud vergoed krijgt wat hem in het aardse leven is onthouden, radicale omkering, een onoverbrugbare kloof. Het zijn

voorstellingen die bekend waren in Jezus' tijd, ze zijn niet uniek. Het Evangelie is op schrift gekomen in een cultuur en geloofswereld waarin thema's over het leven na dit leven met hartstocht en ijver en radicale verschillen van mening werden bediscussieerd en uitgedragen. Dit verhaal geeft een inkijkje in de toenmalige nieuwtestamentische denkwereld. Het Nieuwe Testament maakt deel uit van die wereld van toen. De Bijbel is niet kant en klaar uit de hemel komen vallen. De Bijbel is ook niet als één blok in alles hetzelfde. Ook binnen de Bijbel, en ook tussen de beide lezingen, horen we verschil. Amos, de oude profeet, heeft het over dit aardse leven en wat we de komende generaties aandoen. De woede van Amos gaat niet over hoe het ons allen persoonlijk in het leven na dit leven zal vergaan. Maar in de tijd van Jezus, van het Nieuwe Testament, zoeken velen de betekenis van Wet en Profeten wel tot over de grens van dit leven.

Lukas de evangelist gaat met dit beeldrijke verhaal van de rijke man en de arme Lazarus, een eigentijds gesprek aan. Maar hij is wel de enige van de vier evangelisten met dit verhaal. Dat is een gegeven om verder over na te denken. Lukas is van de vier evangelisten het felst waar het gaat over de verhoudingen tussen arm en rijk. Ik noem een voorbeeld. In de zaligsprekingen zoals we die kennen uit de Bergrede bij Mattheus, wordt er tienmaal troost uitgesproken: zalig wie nu tekort lijdt, je zult verzadiging vinden. Dat is troost voor de arme. Bij Lukas beginnen die zaligsprekingen ook met troost voor de arme, maar dan slaat het om, naar een 'wee' aan de rijken: wee jullie rijken, nu heb je je goede leven, straks valt er voor jou niks meer te vergoeden, je hébt nu alles al genomen. Die omkering, tussen nu en later, dat is iets uit Lukas eigen tijd, maar bij Lucas horen we ook luid en duidelijk de oude profeet Amos spreken,

Dan zien we waar het heilig vuur brandt in dit evangelie. Van de ziedende boodschap van Johannes de Doper aan het begin van dit evangelie, naar het meervoudig wee u gij rijken, tot de arme Lazarus op de stoep bij de rijke man.

Groter dan tussen die twee kan de aardse kloof niet zijn. De rijke viert dagelijks een schitterende maaltijd, de arme aan de poort krijgt zelfs geen brok toegeworpen. De rijke gaat gekleed in peperdure stoffen, in prachtige kleuren, helder wit en diep rood, van de arme man buiten bij de poortingang wordt geen andere bedekking genoemd dan de geteisterde huid van zijn uitgeputte lichaam.

Maar er zijn meer verschillen tussen de arme en de rijke.

Lazarus heeft een naam. De rijke heeft geen naam. Hij krijgt daarmee iets kleurloos, iets saais, iets sufs, zo'n rijke waar er wel meer van zijn, ze lijken op elkaar, ze zijn, ze doen allemaal hetzelfde.

Daar tekent zich al iets af al van de omkering van de verhoudingen. Wanneer Lazarus sterft wordt hij met de grootste zorgvuldigheid naar de eeuwige tafel gebracht waar Abraham al op hem wacht.

De rijke gaat dood en wordt in de grond gestopt. Dat is het dan. Van Lazarus mag je hopen dat hij toch ook nog een soort van begrafenis heeft gehad, maar het doet er niet toe want wat volgt is een tenhemelopneming van de hoogste eer. Van een ongeëvenaarde schoonheid is de tederheid, waarmee Lazarus, de arme, ten hemel wordt gedragen. Lazarus, in dit leven voorbij gezien, licht op in zijn hoge afkomst, hij blijkt een kind van Abraham.

Wat dan volgt is misschien nog wel de grootste schok in dit verhaal. De rijke kende Lazarus. Lazarus was niet eens iemand van die velen.

Zo eenvoudig had het dus kunnen gaan voor de rijke. De brug over de kloof lag gewoon voor z'n deur, iemand die hij kende.

Er zit geen gelukkig einde aan dit verhaal. Het eindigt met het verdriet van Abraham die een kind heeft verloren, want ook voor de rijke was er plaats aan de tafel. Broers zijn ze de rijke man en de arme Lazarus, in het vaderschap van Abraham.

In de tijd waarin Jezus bij ons was werd veel gesproken, en geschreven, over wat komt na dit leven. Lucas komt met een eigentijds verhaal

En juist dit verhaal dat zo beeldend spreekt over wat na dit leven komt legt de vraag in ons midden in hoeverre het helpt, dit opstoken van het vuur, dit aanjagen van de angst, dit dreigen met een eeuwig lot

Het verhaal is er duidelijk over. Het helpt niet.

Juist dit verhaal van de rijke man en de arme Lazarus, haalt de gedachte onderuit dat dreigementen over het hiernamaals, beelden waar het zelf zo ruim gebruik van maakt, een mens tot een beter medemens kan maken. Want het helpt niet, staat er, het helpt gewoon niet. Het enige dat helpt is luisteren naar de Wet en Profeten, opnieuw en echt en eerlijk luisteren zoals naar die oude Amos, bij wie de boodschap

samen te vatten is in liefde voor God en liefde voor je naaste. Zo ongemakkelijk simpel.

Want over die kloof, die er nu is, tussen mensen, gaat dit verhaal. En waar we heengaan na dit leven, laat het over, in vertrouwen. Hoe het zijn zal, na dit leven, het gaat niet aan om daar veel van te zeggen, dat is aan Hem die gezegd heeft: ik ben er, ik zal er zijn.

Er is in het evangelie weinig plezier te ontdekken in een slechte afloop voor de rijken. Wat we horen is verdriet en woede, net als bij de profeet Amos, om de onafzienbare armoede en het leed van zovelen.

Velen van ons lijden onder de wereld zoals die nu is, we ervaren woede en vertwijfeling, en je voelt hoe je hart zich sluit voor wat te veel is. Voor wat je niet kan. Maar wegstijgen is nog wat anders dan 'niet al het leed van de wereld op je nemen'. Want dat kan niemand. Zelfs de aardse armen van Jezus waren te kort om iedereen te genezen.

Soms ligt er iemand op je stoep, zoals Lazarus die de boodschap van wet en profeten werd in eigen persoon. Soms ligt er wat anders op je stoep, of even helemaal niets, en moest je daar maar eens naar kijken, om helder te gaan zien, wat er toe doet en wat niet. Het verhaal heeft een open eind, maar dan wel met wijd open armen om ons heen, armen die hoop bieden, op blijdschap om het haalbare, het doenselijke, tussen mensen, het wonder van het meest nabije soort.

Amen

Den Haag, Maranathakerk 28 sept 2025

Erika van Gernerden